

DEBATT

Från matematik till universitetspolitik

Startskottet till denna debatt mellan Hertzberg och mig var den artikel som publicerades i *Ikaros* 2/2009 på temat *matematikens grundvalar*. Jag avslutade den med att beskriva hur det fruktbara samarbetet mellan matematiker och filosofer gradvis upphörde efter att flera bemärkta matematiker hade enats om de nya grundvalarna. Allt sedan förra hälften av 1900-talet har den överväldigande majoriteten av matematiker omfattat dessa grundvalar, vilket har gjort att man sedan dess har talat om den moderna matematiken. Den omständighet, att vissa enskilda tänkares förväntningar inte infriades med de grunderna, ändrar inte på det faktum att matematiken sedan dess har stått på en grund som få matematiker har ifrågasatt.

I det jag hade skrivit läste Hertzberg mycket riktigt in att jag beklagade den brutna kontakten mellan filosofin och matematiken och de ämnen där matematiken spelar en viktig roll. Han tog tillfället i akt att utgående från sin syn på filosofin hävda att jag hade helt fel då jag ansåg att vetenskap, matematik och filosofi ofta under historiens gång har gått in i varandra och att så också skedde då de nya grundvalarna för matematiken lades. Direkt citat: "Frågor som i vår mening är filosofiska kan inte "bli" empiriska, och frågor som är empiriska idag har aldrig varit filosofiska."

Det är klart utsagt och lämnar knappast rum för feltolkningar. I mitt svar till honom hävdade jag att påståendet var osant. Men jag lämnade dock möjligheten öppen att det kunde göras sant om man gav något ord en betydelse som det normalt inte har. Den manövern är tillåten i akademiska sammanhang, där vardags-

.....

"Det vore direkt tragiskt och skrämmande om filosofin och de empiriska vetenskaperna av filosofiska skäl omöjligt kan påverka varandras innehåll."

.....

.....
språket lätt kommer till korta. Men jag uttryckte också mitt tvivel över vad en sådan manöver skulle tjäna till här. Nu har han klargjort den saken för mig.

Hertzberg ovan: "Sibelius resonemang bygger på att han inte hunnit eller velat (jag spekulerar inte om vilket) notera den distinktion jag gjorde mellan filosofi som institution och som metod" och "Man kan lika litet bli på det klara över orsaksbegreppets innebörd genom att söka orsaker till en sjukdom, som man kan upptäcka sjukdomens orsaker genom att reflektera över begreppet orsak."

Han och jag ser faktiskt helt olika på såväl vetenskap som filosofi. Både i min un-

dervisning och i min forskning försöker jag hela tiden hålla för ögonen vikten av att förstå de abstrakta begreppen man använder då man utför undersökningar i konkreta enskilda fall. Lika viktigt är det att minnas att undersökningar av konkreta enskilda fall påverkar, och bör påverka, valet av och förståelsen av de

.....

abstrakta begrepp man använder och ibland bör praktiken också påverka begreppens betydelser och definitioner. Hertzberg har alltså fullkomligt rätt i det han säger om mig och mitt förhållnings-sätt till det han kallar "*metodiska*" och "*institutionella*" i filosofin, även om jag måste fundera vidare på hans val av ord på just denna punkt.

De citat jag har tagit fasta på här uppvisar just en sådan linje som jag inte skulle önska att någon lärostol vid ett universitet skulle stöda, nämligen att avgränsa sitt ämne ("institution") från andra och dessutom göra det utgående från en för syftet konstruerad lärosats eller "metodik".

Emellertid kunde jag ta fasta på andra ställen i Hertzbergs text där han ändå uttryckligen talar för samarbete mellan ämnen. Föreningar man dessa olika ställen så kommer man fram till att filosofin nog enligt Hertzberg kan samarbeta med empiriska ämnen, men att de samarbetande då (av filosofiska skäl) omöjligt kan påverka varandras innehåll. Det senare tror jag inte alls på och det vore direkt tragiskt och skrämmande om det förhöll sig så.

Det faktum att Hertzberg inte har lyckats skapa ett verkligt fruktbart samarbete med hårda vetenskaper gör honom inte till en dålig filosof. Ingen annan i hela världen har egentligen heller lyckats med det under det gångna halva seklet. Det är inte heller Hertzberg som har uppfunnit den starka filosofiska strömning som betonar och rättfärdigar egna diskurser, praktiker, spel, segmentering och isolering i vår kultur. Åbo Akademi filosofin har levt i tiden och med tiden och den har varit mycket populär. Vad mer kan man begära?

Patrick Sibelius är docent och universitetslärare vid ÅA TkF/IT Åbo Akademi